

PŘEHLED VÝZKUMNÝCH PROJEKTŮ V RÁMCI REGIONÁLNÍ POLITIKY MMR

Ivana Svojková

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) při realizaci svých agend pracuje s výsledky výzkumných projektů vytvořených pro potřeby státní správy. Cílem MMR je realizace politik založená na znalostech, proto se zapojuje do výzkumných aktivit v oblastech své působnosti – regionální politiky, politiky cestovního ruchu, politiky bydlení, územního plánování a témat v rámci Národního orgánu pro koordinaci. Niž naleznete krátké anotace vybraných ukončených projektů, s jejichž výsledky MMR pracuje při výkonu své působnosti.

Energetická náročnost budov a dostupnost bydlení s ohledem na ekonomické aspekty a zavádění nZEB

Cílem projektu bylo vyčísřit, jak zvyšování energetického standardu budov ovlivní dostupnost bydlení. V rámci projektu byly propojeny znalosti pořizovacích nákladů a nákladů na renovace budov při dosažení vyššího standardu energetické účinnosti s příjmy domácností a jejich vývojem, na jejichž základě vznikla mapa územních disparit cen bydlení a zároveň byla vytvořena a certifikována **metodika pro výpočet nákladů životního cyklu bytových domů**. Koncem roku 2020 byl projekt rozšířen o mezinárodní spolupráci v rámci výzvy s názvem „Positive Energy District (PED)“ organizovanou iniciativou JPI Urban Europe. V rámci rozšíření vznikla ve formě příručky komplexní metodika pro návrh energeticky plusových čtvrtí a zapojení stakeholderů v rané fázi projektu, tedy na úrovni studie proveditelnosti. Vše bylo zároveň ověřováno na třech pilotních projektech, v případě České republiky v Rožnově pod Radhoštěm.

Termín řešení: 2019–2022

Kontakt na řešitele: Ing. Mgr. Václav Šebek, SEVEN (vac-lav.sebek@svn.cz)

Analýza přeshraniční konkurenceschopnosti krajů ČR

Cílem výzkumného projektu Analýza přeshraniční konkurenceschopnosti krajů ČR byla identifikace silných a slabých stránek českých příhraničních regionů v porovnání s regiony na druhé straně hranice, ale zároveň i nevyužitého potenciálu a hrozeb jednotlivých českých regionů vyplývajících z jejich příhraniční polohy. Projekt navrhl definici opatření pro ústřední orgány a vyšší samosprávné celky, díky jejichž realizaci bude lépe využit výše zmiňovaný potenciál a eliminovány uvedené hrozby, a to s cílem zvýšení konkurenceschopnosti příhraničních regionů ČR vůči přílehlým regionům sousedních států.

Jedním z výsledků byla **metodika komparace vzájemné konkurenceschopnosti přeshraničních regionů**. Účelem metodiky je poskytnout návod, jakým způsobem lze chápat,

analyzovat a vyhodnotit konkurenceschopnost regionálních ekonomik, a to zejména s důrazem na příhraniční regiony. Metodika je formulována pro celkové vyhodnocení socioekonomické situace vybraných příhraničních regionů České republiky v rámci předem definovaných tzv. přeshraničních pozic. Využití metodiky se nabízí zejména pro management rozvoje regionů na krajské a celostátní úrovni. Určité využití přináší i pro akademické pracovníky věnující se rozvoji regionů. Metodika umožní opakovaně vyhodnotit základní parametry socioekonomického vývoje, významovou pozici území i přeshraniční socioekonomické vazby a vztahy.

Termín řešení: 2020–2022

Kontakt na řešitele: doc. RNDr. Jaroslav Koutský, Ph.D., Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (jaroslav.koutsky@ujep.cz)

Chytrý venkov: udržitelný rozvoj venkova s využitím smart řešení

V rámci řešení projektu byl vytvořen koncept chytrého venkova, který navazuje na přístupy Smart City a potřebu řešení problematiky rozvoje venkovských oblastí v Česku. Koncept byl následně použit pro zpracování **metodiky chytrého venkova** a zpracování modelových příkladů smart opatření uplatnitelných v rozvoji venkovských obcí v Česku. Metodika je zaměřena na oblasti: chytré řízení obce, efektivní místní ekonomika, resilientní komunita a chytré služby, kvalitní životní prostředí, dopravní mobilita a inovativní energetika.

V rámci výsledků výzkumu byl deklarován důraz na vnitřní zdroje venkovských oblastí pro jejich rozvoj a také jeho koncipování na bázi neoendogenních přístupů s nutnou vyváženou kombinací komunitních a technologických řešení. Samostatný prostor byl také věnován popisu možných řešení pojetí inovačního brokera v mechanismech rozvoje území, který by měl být nositelem transferu chytrých řešení.

Termín řešení: 2020–2022

Kontakt na řešitele: Ing. Petr Hlaváček, Ph.D., Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (petr.hlavacek@ujep.cz)

Příjezdový a domácí cestovní ruch s využitím GSM dat

V letech 2017–2019 probíhal naprosto unikátní výzkum příjezdového a domácího cestovního ruchu, který z pohledu dat odráží konec velmi úspěšného období českého turismu s dlouhodobě rostoucími makroekonomickými ukazateli.

Zpracovatel statistických dat ve spolupráci s pracovní skupinou na statistiku vytvořil v rámci výzkumného projektu zcela novou metodiku, ve které bylo nezbytné vyřešit mnoho technických problémů (např. jakým způsobem oddělit rezidenty od účastníků cestovního ruchu, jak započítat v rámci turismu majitele více SIM karet nebo ty, kteří žádnou SIM kartu nemají, např. nezletilé děti). Výzkum navázal na předchozí projekt „Příjezdový cestovní ruch s využitím terénního zjišťování formou dotazníkového šetření“. Projekt zahrnuje zjišťování komplexních údajů o počtu všech účastníků cestovního ruchu – jednodenních návštěvníků, přenocujících turistů i tranzitujících návštěvníků České republiky a jejich trajektorii na území ČR, dále jsou k dispozici i údaje o tužemských účastnících cestovního ruchu.

Termín řešení: 2017–2019

Kontakt na řešitele: Mgr. Ondřej Špaček, CE-Traffic, a. s. (ondrej.spacek@ce-traffic.com)

Využití Big Data pro vyhodnocení socioekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+

Cílem výzkumného projektu bylo stanovit udržitelný a opakovatelný postup vyčíslení průměrných peněžních příjmů obyvatel konkrétních typů území v nominální, ale především reálné hodnotě (v paritě kupní síly), tedy se zohledněním rozdílných cenových hladin a nákladů na život domácností v dané oblasti. Projekt přináší náhled na problematiku regionálních disparit v České republice. Náhled je unikátní především kvůli územnímu detailu a způsobu vytěžení dat, která státní správa shromažďuje a jež mohou být dobrým základem pro plánování, monitoring a vyhodnocení socioekonomické situace v regionech. Navržené postupy umožňují časové a prostorové srovnání čistých peněžních příjmů obyvatel v nominální hodnotě a v regionální paritě kupní síly, jakož i nákladů na život v malých územních jednotkách, kde podobné indikátory dosud nebyly dostupné.

Jedním z hlavních výsledků byla **Metodika využití Big Data pro vyhodnocení socioekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+**. Cílem metodiky bylo stanovení inovativních metodických postupů pro opakovatelné a spolehlivé odhady průměrných čistých peněžních příjmů domácností v malých územích, a to v nominální hodnotě těchto příjmů a v jejich reálné hodnotě, resp. regionální paritě kupní síly (se zohledněním životních nákladů obyvatel v daném

území). Navržené postupy umožňují časové a prostorové srovnání čistých peněžních příjmů obyvatel v nominální hodnotě a v regionální paritě kupní síly na malých územních jednotkách, kterými jsou např. správní obvody obcí s rozšířenou působností, území integrovaných teritoriálních investic, území místních akčních skupin apod. Postup je technicky opakovatelný a ekonomicky udržitelný, jelikož je založen na vytěžení velkých dat státní správy, jejichž sběr je spolehlivý a pravidelný. Metodika představuje jeden z možných přístupů k hodnocení prostorových socioekonomických disparit.

Termín řešení: 2018–2021

Kontakt na řešitele: Ing. Jana Šimanová, Ph.D., Technická univerzita v Liberci (jana.simanova@tul.cz)

Efektivní nastavení národních dotačních titulů pro rozvoj regionů

Cílem projektu bylo provést analýzu vybraných národních dotačních titulů a zhodnotit, do jaké míry se dublují, zda mají silný důraz na územní dimenzi a která významná témata regionálního rozvoje nejsou národními dotačními tituly pokryta.

Kromě analýzy bylo cílem také navrhnout sjednocení struktury, ve které jsou informace o národních dotačních titulech poskytovány.

Hlavním výstupem projektu byla metodika pro zefektivnění systému národních dotačních titulů s vazbou na rozvoj regionů, měst a obcí.

Podle dlouhodobých zkušeností a analýz MMR existuje v ČR necelých 300 národních dotačních titulů, které mají různě nastavené podmínky, někdy se vzájemně tematicky překrývají nebo jsou vyhlášovány bez opory ve strategickém dokumentu.

Termín řešení: 2018–2020

Kontakt na řešitele: Ing. David Sventek, MBA, BeePartner, a. s. (sventek@beepartner.cz)

Změny vybavenosti venkovských obcí základními službami a dopady na jejich obyvatele

Cílem projektu bylo prozkoumat míru vybavenosti venkovských obcí službami a zároveň zjistit, jaký význam tato vybavenost má pro místní obyvatelstvo, které sociální skupiny by byly nejsilněji postiženy její ztrátou a jak fungují různé způsoby podpory vybavenosti a dostupnosti služeb na venkově.

Projekt reagoval na diskuse týkající se občanské vybavenosti a různých druhů infrastruktur venkovských obcí. V debatě se prosazují dvě vyhrocené teze. Podle první z nich prochází

venkov procesem úbytku služeb, což snižuje jeho atraktivitu, vede k úbytku populace a ztrátě pozitivních symbolů. Podle druhé teze k výraznému úbytku služeb nedochází, mění se ovšem spotřební chování obyvatel venkova (větší dojíždění za prací, službami i nákupy), aniž by tím kvalita života byla výrazně ohrožena. V minulosti nebyla k dispozici solidní datová základna využitelná pro analýzy skutečně existujících změn vybavenosti venkova a vypovídající o využívání lokálních venkovských služeb. Výsledky projektu vyplnily značnou část deficitu v oblasti informací ohledně dostupnosti a využití služeb na venkově.

Termín řešení: 2019–2022

Kontakt na řešitele: doc. PhDr. Josef Bernard, Ph.D., Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. (josef.bernard@soc.cas.cz)

Hledání nových metod pro podporu implementace principu univerzálního designu v investiční podpoře bydlení

Cílem projektu bylo vyhodnocení účinnosti dopadů regulace stávající legislativy a návrh její optimalizace a návrh nových metod pro zlepšení implementace univerzálního designu s přihlédnutím k bytové výstavbě v období 1948–1990.

Výstupem projektu byla metodika, jejíž cílem bylo vytvořit materiál poskytující podporu subjektům veřejné správy, projektantům a architektům, odborné veřejnosti i vymezeným skupinám obyvatel v implementaci principů bezbariérovosti a univerzálního designu do oblasti bydlení na úrovni bytového domu a jednotlivých bytů.

Metodika se zaměřuje zejména na prostorové a technické aspekty bydlení, při jejichž vytváření není možné individuálně zohledňovat různé možné majetkoprávní vztahy, dosavadní omezení vyplývající například z ochranných lhůt dalších dotačních titulů nebo územně a stavebně technických podmínek konkrétních staveb a pozemků.

Termín řešení: 2019–2021

Kontakt na řešitele: prof. Ing. arch. Irena Šestáková, České vysoké učení technické v Praze (sestako@fa.cvut.cz)

*Mgr. Ivana Svojtková
Odbor strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*

ENGLISH ABSTRACT

An overview of research projects in the Ministry for Regional Development's regional policy, by Ivana Svojtková

When implementing its agenda, the Ministry for Regional Development works with the results of research projects elaborated for the purpose of state administration. The objective of the Ministry is to implement knowledge-based policies, which is why it engages in research activities in domains such as regional policies in tourism, housing, spatial planning and issues within the remit of the National Coordination Authority. This article contains brief abstracts from selected projects the results of which are used by the Ministry for Regional Development in the exercising of its authority.